אותות ומערכות – תשע"ב

תרגיל בית 1 : סווג מערכות וקונבולוציה.

1. יש לסווג את המערכות הבאות לפי הקריטריונים:
   1 זכרון, 2 אי-תלות בזמן, 3 לינאריות,
   4 סיבתיות, 5 יציבות.

   א. $y(t)=e^{x(t)}$

   ב. $y(n)=x(n)\cdot x(n-1)$

   ג. $y(t)=\sin(6t)\cdot x(t)$

   ד. $y(t)=x(t/2)$

   ה. $y(n)=-x(n)$

2. יש לחשב את תגובת המערכת לכניסה $x(t)$ עבור המקרים הבאים.

   מדרגה

   א. $h(t)=e^{-\beta t}u(t)$, $x(t)=e^{-\alpha t}u(t)$

   ב. $h(t)=e^{-\beta t}u(t)$, $x(t)=A\sin(\omega t)$

   ג.

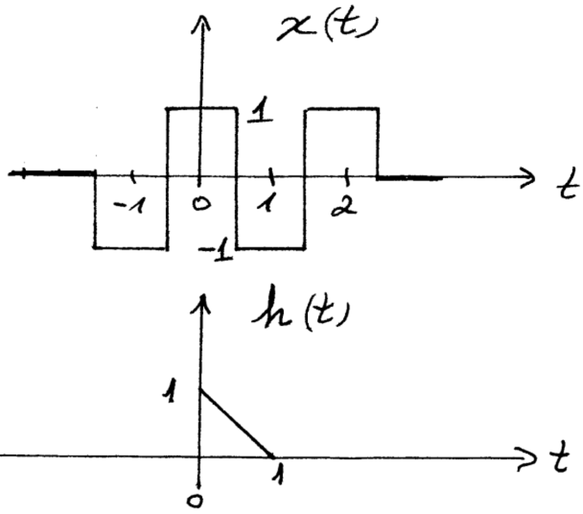

3 יש למצוא מתגובת הלם הנתונה את התגובה לכניסה הנתונה $x(n)$ במקרים הבאים:

א) $h(n)=u(n)$, $x(n)=2^{n}u(-n)$

ב) $h(n)=4^{n}u(2-n)$, $x(n)=\left(-\frac{1}{2}\right)^{n}u(n-4)$

ג)

$x(n)$:

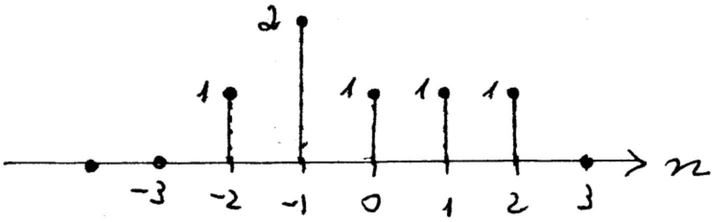

$h(n)$:

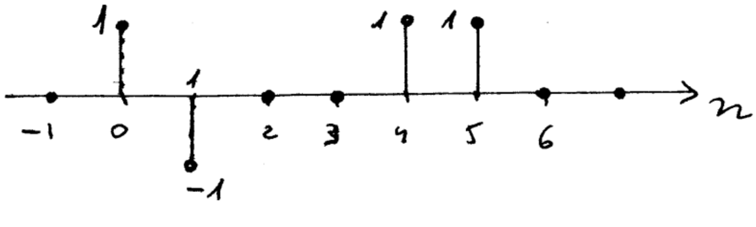

פתרון תרגיל (1) - נושא אותות ומערכות

*** שאלה 1**

(א) $\boxed{y(t)=e^{x(t)}}$

(1) זו מערכת נטולת זכרון כי בשני הצדדים אותו t.

(2) המערכת בלתי תלויה (ב"ת) בזמן כי $y(t-t_0)=e^{x(t-t_0)}$

(3) המערכת לא ליניארית כי

$$e^{(x_1(t)+x_2(t))}=e^{x_1(t)}\cdot e^{x_2(t)}=y_1(t)\cdot y_2(t)$$

ולא $y_1(t)+y_2(t)$.

(4) המערכת סיבתית כי הזמן של המוצא לעולם לא מקדים את הכניסה.

(5) המערכת יציבה כי אם $|x(t)|<B$

אז $-B<x(t)<B$

ולכן $e^{-B}<y(t)<e^{+B}$

כלומר המוצא חסום.

(ב) $\boxed{y(n)=x(n)\cdot x(n-1)}$

(1) למערכת יש זכרון של יחידה אחת כי $y(n)$ תלוי גם ב $x(n-1)$.

(2) המערכת ב"ת בזמן כי n מופיע רק בתוך x ; y

ולכן:

$$y(n-n_0)=x(n-n_0)x(n-1-n_0)$$

(3) המערכת לא ליניארית כי

$$[x_1(n)+x_2(n)]\cdot[x_1(n-1)+x_2(n-1)]\neq x_1(n)x_1(n-1)+x_2(n)x_2(n-1)$$

④ המערכת סיבתית כי הזמן של המוצא בעולם לא מקדים את הזמן של הכניסה.

⑤ המערכת יציבה כי אם $|x(n)|<B$

אז $|y(n)|<B^2$

ג

$$\boxed{y(t)=\sin(6t)\cdot x(t)}$$

① למערכת אין זכרון.

② המערכת תלויה בזמן כי שינוי ב-x ייתן $\sin(6t)\,x(t-t_0)$ ושינוי ב-y ייתן $\sin[6(t-t_0)]\,x(t-t_0)$ ואין הביטויים שווים.

③ המערכת לינארית כיוון ש:

$$\sin(6t)[\alpha x_1(t)+\beta x_2(t)]=\alpha\sin(6t)x_1(t)+\beta\sin(6t)x_2(t)$$

$$=\alpha y_1(t)+\beta y_2(t)$$

④ המערכת סיבתית כי הזמן של המוצא בעולם לא מקדים את הזמן של הכניסה.

⑤ המערכת יציבה כי $|\sin(6t)|$ חסום ע"י 1 ולכן אם $x(t)$ חסום אז $y(t)$ חסום.

ד

$$\boxed{y(t)=x(t/2)}$$

① למערכת יש זכרון כי למשל $y(4)=x(2)$

② המערכת תלויה בזמן כי

$$x\left(\frac{t}{2}-t_0\right)\neq x\left(\frac{t-t_0}{2}\right)$$

(5)

לדוגמא:

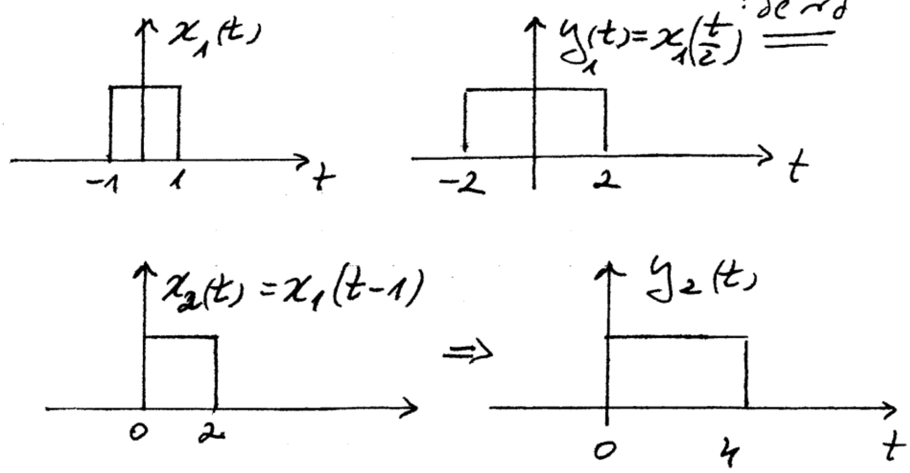

לכן:

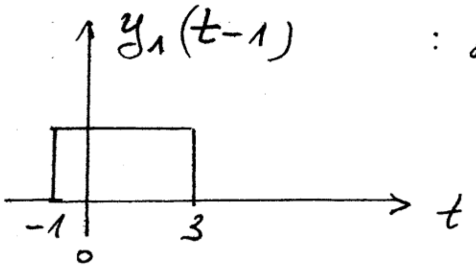

$\Leftarrow y_2(t)\neq y_1(t-1)$.

(3) המערכת לינארית: $y=\alpha x_1(\frac{t}{2})+\beta x_2(\frac{t}{2})=\alpha y_1+\alpha y_2$

(4) המערכת לא סיבתית כי $y(-2)=x(-1)$

(5) המערכת יציבה כי y חסום אם״ם ערך כמו x.

(ב) $\boxed{y(n)=-x(n)}$

(1) למערכת אין זכרון.

(2) המערכת ק״ב בזמן.

(3) המערכת לינארית.

(4) המערכת סיבתית (תלות רק בהווה).

(5) המערכת יציבה כי $|y(n)|$ חסום אם״ם ערך כמו $|x(n)|$.

<u>שאלה 2</u> *

(א)

$$y(t)=\int_{-\infty}^{\infty} x(\tau)\, h(t-\tau)\, d\tau$$

$$=\int_{-\infty}^{\infty} e^{-\alpha\tau}\mu(\tau)\, e^{-\beta(t-\tau)}\mu(t-\tau)\, d\tau =$$

$\mu(\tau)=1$ עבור $\tau>0$

$\mu(t-\tau)=1$ עבור $\tau<t$

לכן עבור $t>0$ יש תחום חפיפה ועבור

$0<\tau<t$:

$$y(t)=\int_0^t e^{-\alpha\tau} e^{-\beta(t-\tau)}\, d\tau =$$

$$= e^{-\beta t}\int_0^t e^{(\beta-\alpha)\tau}\, d\tau =$$

$$= e^{-\beta t}\, \frac{e^{(\beta-\alpha)\tau}}{\beta-\alpha}\Big|_0^t =$$

$$= e^{-\beta t}\cdot \frac{e^{(\beta-\alpha)t}-1}{\beta-\alpha} =$$

$$= \underline{\underline{\frac{e^{-\alpha t}-e^{-\beta t}}{\beta-\alpha}}}\cdot \underline{\mu(t)}$$

כי כאמור זה נכון רק ל $t>0$.

(ב) נציג רכיבית:
$$\sin(\omega t)=\frac{e^{j\omega t}-e^{-j\omega t}}{2j}$$

$$y(t)=\int_{-\infty}^{\infty} A\sin(\omega\tau)\cdot e^{-\beta(t-\tau)}\mu(t-\tau)\, d\tau$$

$\mu(t-\tau)=1$ עבור $\tau<t$:

(7)

$$y(t) = \int_{-\infty}^{t} A \sin(\omega\tau)\, e^{-\beta(t-\tau)}\, d\tau =$$

$$= A e^{-\beta t} \int_{-\infty}^{t} \frac{e^{j\omega\tau} - e^{-j\omega\tau}}{2j}\, e^{\beta\tau}\, d\tau$$

$$= \frac{A e^{-\beta t}}{2j} \int_{-\infty}^{t} \left(e^{(j\omega+\beta)\tau} - e^{(-j\omega+\beta)\tau} \right) d\tau$$

$$= \frac{A e^{-\beta t}}{2j} \left[\frac{e^{(j\omega+\beta)\tau}}{j\omega+\beta} - \frac{e^{(-j\omega+\beta)\tau}}{-j\omega+\beta} \right]_{-\infty}^{t}$$

מונה ומכנה $$= \frac{A e^{-\beta t}}{2j(\beta^2+\omega^2)} \left[(\beta - j\omega) e^{(j\omega+\beta)\tau} - (\beta + j\omega) e^{(-j\omega+\beta)\tau} \right]_{-\infty}^{t}$$

$$= \frac{A e^{-\beta t}}{\beta^2+\omega^2} \left[\beta e^{\beta\tau} \cdot \frac{e^{j\omega\tau} - e^{-j\omega\tau}}{2j} - \right.$$

$$\left. - \cancel{j}\omega\, e^{\beta\tau}\, \frac{e^{j\omega\tau} + e^{-j\omega\tau}}{2\cancel{j}} \right]_{-\infty}^{t}$$

בגבול $\tau = -\infty$ $e^{\beta\tau} \to 0$ ולכן נשארים
רק את ההצבה של $\tau = t$ וקשר לנוסחאות
cos וסינוס נותן:

$$y(t) = \frac{A \cancel{e^{-\beta t}}}{\beta^2+\omega^2} \left[\beta \cancel{e^{\beta t}} \sin(\omega t) - \omega \cancel{e^{\beta t}} \cos(\omega t) \right]$$

$$= \frac{A}{\beta^2+\omega^2} \left[\beta \sin(\omega t) - \omega \cos(\omega t) \right]$$

ג

מן השרטוט של צורות הפלס נסיק

$$h(t)=\begin{cases}1-t & 0<t<1\\ 0 & \text{else}\end{cases}$$

$$\Rightarrow h(t-\tau)=\begin{cases}1-(t-\tau)=1-t+\tau & 0<t-\tau<1 \\ & (t-1<\tau<t \text{ כלומר}) \\ 0 & \text{else}\end{cases}$$

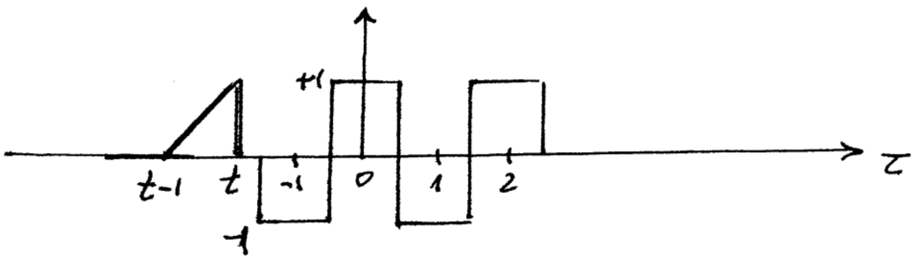

כל עוד $t<-1.5$ אין חפיפה ! : $y=0$

⇐ כאשר $-1.5<t<-0.5$ יש חפיפה של המשולש

והתחום המשותף של $x(\tau)$ התחום $\underline{\underline{-1.5<\tau<t}}$

$$y(t)=\int_{-1.5}^{t}(1-t+\tau)(-1)\,d\tau=$$

$$=-\left(\tau-t\tau+\frac{\tau^2}{2}\right)\Big|_{-1.5}^{t}=$$

$$=-\left[t-t^2+\frac{t^2}{2}\right]-1.5+1.5t+\frac{2.25}{2}$$

$$=\underline{\underline{\frac{t^2}{2}+0.5t-0.375}}$$

ורואים כי רציפות קיים גם בנקודה $t=-1.5$.

(3)

← בתחום הבא:

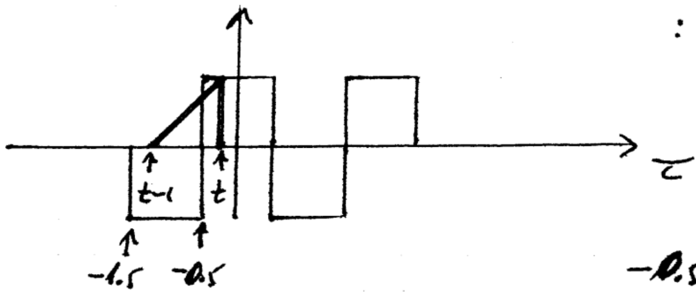

$\underline{\underline{-0.5 < t < +0.5}}$

$$y = \int_{t-1}^{-0.5} (1-t+\tau)\cdot(-1)\, d\tau + \int_{-0.5}^{t} (1-t+\tau)\cdot 1\, d\tau$$

$$= -\left(\tau - t\tau + \frac{\tau^2}{2}\right)\Big|_{t-1}^{-0.5} + \left(\tau - t\tau + \frac{\tau^2}{2}\right)\Big|_{-0.5}^{t}$$

$$= (t-1) - t(t-1) + \frac{(t-1)^2}{2} + 0.5 - 0.5t - \frac{0.25}{2} +$$

$$+ t - t^2 + \frac{t^2}{2} + 0.5 - 0.5t - \frac{0.25}{2} =$$

$$= \underline{\underline{-t^2 + t + \frac{1}{4}}}$$

ושוב ניתן לראות כי שווה לתחום קודם ב $t=-0.5$.

← בתחום הבא: $\underline{\underline{+0.5 < t < 1.5}}$

$$y = \int_{t-1}^{0.5} (1-t+\tau)\cdot 1\, d\tau + \int_{0.5}^{t} (1-t+\tau)\cdot(-1)\, d\tau =$$

כאן דווקא החלק הראשון חיובי

$$= \left(\tau - t\tau + \frac{\tau^2}{2}\right)\Big|_{t-1}^{0.5} - \left(\tau - t\tau + \frac{\tau^2}{2}\right)\Big|_{0.5}^{t} =$$

$$= 0.5 - 0.5t + \frac{0.25}{2} - (t-1) + t(t-1) - \frac{(t-1)^2}{2} -$$

$$- t + t^2 - \frac{t^2}{2} + 0.5 - 0.5t + \frac{0.25}{2} =$$

$$= \underline{\underline{t^2 - 3t + 1.75}}$$

וגם פה יש רציפות לתחום הקודם, ב $t=+0.5$

(10)

$\underline{\underline{1.5 < t < 2.5}}$ ← תחום שלישי:

$$y = \int_{t-1}^{1.5} (1-t+\tau)\cdot(-1)\,d\tau + \int_{1.5}^{t} (1-t+\tau)\cdot 1\,d\tau$$

מינוס

$$= -\left(\tau - t\tau + \frac{\tau^2}{2}\right)\Big|_{t-1}^{1.5} + \left(\tau - t\tau + \frac{\tau^2}{2}\right)\Big|_{1.5}^{t} =$$

$$= (t-1) - t(t-1) + \frac{(t-1)^2}{2} - 1.5 + 1.5t - \frac{2.25}{2} +$$

$$+ t - t^2 + \frac{t^2}{2} - 1.5 + 1.5t - \frac{2.25}{2} =$$

$$= \underline{\underline{-t^2 + 5t - 5.75}}$$

ושוב ניתן לבדוק רציפות ב $t=1.5$.

$\underline{\underline{2.5 < t < 3.5}} \Leftarrow t-1 < 2.5,\ t > 2.5$ ותחום אחרון

$$y = \int_{t-1}^{2.5} (1-t+\tau)\cdot 1\,d\tau =$$

יש רק תחום אחד.

$$= \left(\tau - t\tau + \frac{\tau^2}{2}\right)_{t-1}^{2.5} =$$

$$= 2.5 - 2.5t + \frac{6.25}{2} - (t-1) + t(t-1) - \frac{(t-1)^2}{2} =$$

$$= \underline{\underline{\frac{t^2}{2} - 3.5t + 6.125}}$$

ושוב ניתן לבדוק רציפות ב $t=2.5$

וגם לבדוק שב-$t=3.5$ $y=0$.

(11)

* שאלה 3

(א)

$$y(n)=\sum_{k=-\infty}^{\infty} h(n-k)\cdot x(k)=$$

$$=\sum_{k=-\infty}^{\infty} \mu(n-k)\cdot 2^{k}\mu(-k)$$

$$\left.\begin{array}{l} \mu(-k)=1 \text{ אם } k\le 0 \\ \mu(n-k)=1 \text{ אם } k\le n \end{array}\right\}$$

אם $n<0$ אזי $k\le n$ הוא המגביל ולכן

$$y(n)=\sum_{k=-\infty}^{n} 2^{k} \underset{\uparrow}{=} \sum_{\ell=-\infty}^{0} 2^{n+\ell} = 2^{n}\sum_{\ell=-\infty}^{0} 2^{\ell}$$

החלפת משתנה $\ell=k-n$

$$\underset{\uparrow}{=} 2^{n}\sum_{m=0}^{\infty}\left(\tfrac{1}{2}\right)^{m} \underset{\uparrow}{=} 2^{n}\cdot 2 = \underline{\underline{2^{n+1}}}$$

החלפת משתנה $m=-\ell$

$$\boxed{\text{טור הנדסי: } \sum_{m=0}^{\infty} q^{m}=\frac{1}{1-q} \text{ אם } |q|<1}$$

אם $n\ge 0$ אזי $k\le 0$ הוא המגביל:

$$y(n)=\sum_{k=-\infty}^{0} 2^{k} \underset{\uparrow}{=} \sum_{m=0}^{\infty}\left(\tfrac{1}{2}\right)^{m} = \underline{\underline{2}}$$

$m=-k$

לפי טור הנדסי
כמו למעלה:

ב

$$y(n)=\sum_{k=-\infty}^{\infty} x(k)\,h(n-k) =$$

$$=\sum_{k=-\infty}^{\infty}\left(-\frac{1}{2}\right)^{k} u(k-4)\cdot 4^{n-k}\, u(2-n+k)$$

$$4^{n-k}=2^{2n-2k}=\left(\frac{1}{2}\right)^{2k-2n}$$

$$y(n)=\sum_{k=-\infty}^{\infty}\left(-\frac{1}{2}\right)^{3k-2n} u(k-4)\,u(2-n+k)$$

$$\left.\begin{array}{l} k\geq 4 \text{ אם } u(k-4)=1 \\ k\geq n-2 \text{ אם } u(2-n+k)=1 \end{array}\right\}$$

אם $\underline{\underline{n\leq 6}}$ אז $k\geq 4$ מגביל ולכן:

$$y(n)=\sum_{k=4}^{\infty}\left(-\frac{1}{2}\right)^{3k-2n}=\left(-\frac{1}{2}\right)^{-2n}\sum_{k=4}^{\infty}\left(-\frac{1}{2}\right)^{3k}=$$

$$=4^{n}\cdot\sum_{m=0}^{\infty}\left(-\frac{1}{2}\right)^{12+3m}=$$

$m=k-4$

$$=4^{n}\cdot\left(-\frac{1}{2}\right)^{12}\cdot\sum_{m=0}^{\infty}\left(\left(-\frac{1}{2}\right)^{3}\right)^{m}$$

$$=4^{n}\cdot 4^{-6}\cdot\frac{1}{1-\left(-\frac{1}{2}\right)^{3}}=$$

עפ״י נוסחת טור הנדסי.

$$=\underline{\underline{4^{n-6}\times\frac{8}{9}}}$$

13

אם $n>6$ אז דווקא התנאי $K\geq n-2$ דומיננטי:

$$y(n)=\sum_{K=n-2}^{\infty}\left(-\frac{1}{2}\right)^{3K-2n}=\left(-\frac{1}{2}\right)^{-2n}\sum_{K=n-2}^{\infty}\left(-\frac{1}{2}\right)^{3K}=$$

$$\underset{m=K-n+2}{=}\left(-\frac{1}{2}\right)^{-2n}\sum_{m=0}^{\infty}\left(-\frac{1}{2}\right)^{3(m+n-2)}=$$

$$=4^{n}\left(-\frac{1}{2}\right)^{3n-6}\cdot\sum_{m=0}^{\infty}\left(-\frac{1}{2}\right)^{3m}=$$

$$\underset{\text{לפי טור הנדסי.}}{=}\underline{\underline{4^{n}\cdot\left(-\frac{1}{2}\right)^{3n-6}\cdot\frac{8}{9}}}$$

ג) נלך בדרך שהוצגה בכיתה כאשר נשכפל 5 פעמים את תגובת ההלם במיקומים שונים ונגדיר אותם.

אותות שונים מצוינים בצבע שונה:

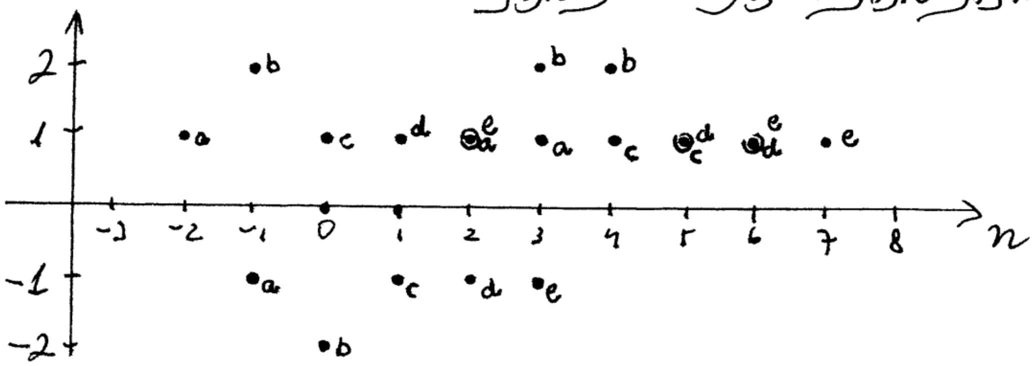

ואז נקבל:

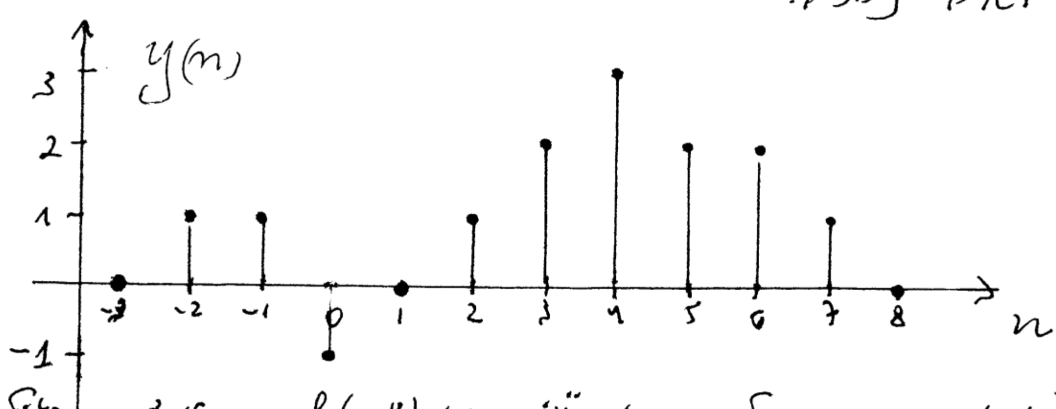

(וכמובן שניתן לפתור גם ע"י היפוך $h(n-K)$ וקונבולוציה רגילה)

תרגיל בית 2א – התמרות Z בסיסיות.

שאלה 1: יש למצוא את התמרת Z של הסדרות הבאות:

(לא לשכוח תחום התכנסות!)

א) $\left(\frac{1}{2}\right)^n u(n)$

ב) $-\left(\frac{1}{2}\right)^n u(-n-1)$

ג) $\left(\frac{1}{2}\right)^n u(-n)$

ד) $\left[\left(\frac{1}{2}\right)^n+\left(\frac{1}{4}\right)^n\right] u(n)$

ה) $\left(\frac{1}{2}\right)^{n-1} u(n-1)$

ו) $\left(\frac{1}{2}\right)^n$

ז) $\sin(50\cdot n)\left[u(n)-u(n-25)\right]$

ח) $n\cdot u(n)-2(n-10)u(n-10)+(n-20)u(n-20)$

שאלה 2: יש לחשב את התמרת Z של משוואות ההפרש הבאות ואת פונקציית התמסורת $H(z)=\frac{Y(z)}{X(z)}$

א) $y(n)=2x(n-1)+4y(n-1)$

ב) $y(n+2)=x(n)+y(n)+x(n+1)+y(n+1)$

ג) לכל n: $y(n)=\sum_{i=-\infty}^{n} y(i)$

פתרון תרגיל מס' 2א

שאלה 1

א) לפי ההגדרה של התמרת Z דו-צדדית

$$F(z)=\sum_{n=-\infty}^{\infty} f(n)\,z^{-n}$$

ולכן:

$$F(z)=\sum_{n=-\infty}^{\infty}\left(\left(\tfrac{1}{2}\right)^n \mu(n)\right) z^{-n}=$$

$$=\sum_{n=0}^{\infty}\left(\tfrac{1}{2}\right)^n z^{-n}=\sum_{n=0}^{\infty}\left(\tfrac{1}{2}\right)^n\left(\tfrac{1}{z}\right)^n$$

$$=\sum_{n=0}^{\infty}\left(\tfrac{1}{2z}\right)^n \underset{\uparrow}{=} \frac{1}{1-\frac{1}{2z}}=\frac{2z}{2z-1}$$

$\left|\frac{1}{2z}\right|<1$ בתנאי ש

ולכן: $\boxed{\mathcal{Z}\left\{\left(\tfrac{1}{2}\right)^n \mu(n)\right\}=\frac{2z}{2z-1}\ ,\ ROC:|z|>\tfrac{1}{2}}$

ב)

$$F(z)=\sum_{n=-\infty}^{\infty} -\left(\tfrac{1}{2}\right)^n \mu(-n-1)\,z^{-n}$$

$\underline{\underline{n\le -1}} \Leftarrow -n-1\ge 0$ אם $\mu(-n-1)=1$

$$F(z)=\sum_{n=-\infty}^{-1} -\left(\tfrac{1}{2}\right)^n z^{-n} \underset{\substack{\uparrow\\ m=-n}}{=} \sum_{m=1}^{\infty} -2^m z^m=$$

$$=-\sum_{m=1}^{\infty}(2z)^m \underset{\uparrow}{=} \frac{-2z}{1-2z}=\frac{2z}{2z-1}$$

$|2z|<1$ בתנאי ש

ולכן: $\boxed{\mathcal{Z}\left\{-\left(\tfrac{1}{2}\right)^n \mu(-n-1)\right\}=\frac{2z}{2z-1}\ ,\ ROC:|z|<\tfrac{1}{2}}$

(3) ולכן רואים ששתי סדרות שונות נותנות אותה התמרת Z בדיוק עם תחום התכנסות שונה.

$$F(z)=\sum_{n=-\infty}^{\infty}\left(\frac{1}{2}\right)^{n}\mu(-n)z^{-n}\underset{\uparrow}{=}\sum_{n=-\infty}^{0}\left(\frac{1}{2}\right)^{n}z^{-n}$$ (2)

$\mu(-n)=1$ for $n\leq 0$

$$\underset{\substack{\uparrow\\ m=-n}}{=}\sum_{m=0}^{\infty}2^{m}z^{m}=\sum_{m=0}^{\infty}(2z)^{m}=$$

$$\underset{\uparrow}{=}\frac{1}{1-2z}$$

בתנאי ש $|2z|<1$

ולכן:

$$\boxed{Z\left\{\left(\frac{1}{2}\right)^{n}\mu(-n)\right\}=\frac{1}{1-2z},\quad ROC: |z|<\frac{1}{2}}$$

$$F(z)=\sum_{n=-\infty}^{\infty}\left[\left(\frac{1}{2}\right)^{n}+\left(\frac{1}{4}\right)^{n}\right]\mu(n)z^{-n}$$ (3)

$$=\sum_{n=0}^{\infty}\left(\frac{1}{2}\right)^{n}z^{-n}+\sum_{n=0}^{\infty}\left(\frac{1}{4}\right)^{n}z^{-n}=$$

$$=\sum_{n=0}^{\infty}\left(\frac{1}{2z}\right)^{n}+\sum_{n=0}^{\infty}\left(\frac{1}{4z}\right)^{n}=$$

הסכום הראשון מתכנס רק אם $|z|>\frac{1}{2}$ והסכום השני מתכנס רק אם $|z|>\frac{1}{4}$, תחום ההתכנסות הכולל הוא חיתוך (And) של שני התחומים:

$$ROC: \left(|z|>\frac{1}{2}\ \cap\ |z|>\frac{1}{4}\right)=|z|>\frac{1}{2}$$ ולכן:

$$\boxed{Z\left\{\left[\left(\frac{1}{2}\right)^{n}+\left(\frac{1}{4}\right)^{n}\right]\mu(n)\right\}}=\frac{1}{1-\frac{1}{2z}}+\frac{1}{1-\frac{1}{4z}}=\frac{2z}{2z-1}+\frac{4z}{4z-1}=$$

(4)

$$\overset{\uparrow}{=} \boxed{\frac{16z^2-6z}{8z^2-6z+1} \quad , ROC : |z| > \frac{1}{2}}$$

מכנה משותף

(ד)

$$F(z) = \sum_{n=-\infty}^{\infty} \left(\frac{1}{2}\right)^{n-1} u(n-1) z^{-n}$$

$$= \sum_{n=1}^{\infty} \left(\frac{1}{2}\right)^{n-1} z^{-n} = 2\sum_{n=1}^{\infty} \left(\frac{1}{2}\right)^{n} z^{-n} =$$

$$= 2\sum_{n=1}^{\infty} \left(\frac{1}{2z}\right)^{n} \overset{\uparrow}{=} 2\,\frac{\frac{1}{2z}}{1-\frac{1}{2z}} = \frac{2}{2z-1}$$

$\left|\frac{1}{2z}\right| < 1$ בתנאי ש

כלומר:

$$\boxed{Z\left\{\left(\frac{1}{2}\right)^{n-1} u(n-1)\right\} = \frac{2}{2z-1} \quad , ROC: |z| > \frac{1}{2}}$$

(ו.) נכתוב:

$$\left(\frac{1}{2}\right)^{n} = \left(\frac{1}{2}\right)^{n} u(n) + \left(\frac{1}{2}\right)^{n} u(-n-1)$$

התמרת Z שלה קיימת עבור רק אזור $\|z\| < \frac{1}{2}$ כפי שראינו בסעיף (ב)	התמרת Z שלה קיימת עבור רק אזור $\|z\| > \frac{1}{2}$ כפי שראינו בסעיף (ג)

לכן אין חפיפה בין תחומי ההתכנסות
ולכן אין אף ערך של Z עבורו קיימת
התמרה ל $\left(\frac{1}{2}\right)^{n}$!

5

$$F(z)=\sum_{n=-\infty}^{\infty}\sin(50\cdot n)\left[u(n)-u(n-25)\right]z^{-n}$$ ג.

$$=\sum_{n=0}^{24}\sin(50\cdot n)\,z^{-n}=$$

נותר רק תחום זה
של ערכי n.

נציג סינוס כסכום אקספוננטים:

$$F(z)=\frac{1}{2j}\sum_{n=0}^{24}e^{j50n}z^{-n}-\frac{1}{2j}\sum_{n=0}^{24}e^{-j50n}z^{-n}=$$

$$=\frac{1}{2j}\sum_{n=0}^{24}\left(\frac{e^{j50}}{z}\right)^{n}-\frac{1}{2j}\sum_{n=0}^{24}\left(\frac{e^{-j50}}{z}\right)^{n}$$

הסכומים מתכנסים בוודאות כי זה סכום סופי
(כל עוד z שונה מאפס).

נזכיר:

$$\boxed{\sum_{n=0}^{N}a^{n}=\frac{1-a^{N+1}}{1-a}}$$

ולכן:

$$F(z)=\frac{1}{2j}\,\frac{1-\left(e^{j50}z^{-1}\right)^{25}}{1-e^{j50}z^{-1}}-\frac{1}{2j}\,\frac{1-\left(e^{-j50}z^{-1}\right)^{25}}{1-e^{-j50}z^{-1}}$$

$$=\frac{1}{2j}\cdot\frac{1-e^{j1250}z^{-25}}{1-e^{j50}z^{-1}}-\frac{1}{2j}\cdot\frac{1-e^{-j1250}z^{-25}}{1-e^{-j50}z^{-1}}$$

$$=\frac{1}{2j}\left[\frac{1-z^{-25}\cos(1250)-jz^{-25}\sin(1250)}{1-z^{-1}\cos(50)-jz^{-1}\sin(50)}-\frac{1-z^{-25}\cos(1250)+jz^{-25}\sin(1250)}{1-z^{-1}\cos(50)+jz^{-1}\sin(50)}\right]$$

כעת נעשה מכנה משותף:

(6)

$$F(z)=\frac{1}{2j}\,\frac{1}{\left(1-z^{-1}\cos(50)\right)^2+\left(z^{-1}\sin(50)\right)^2}\times$$

כפל $\times$

$$\Big[\left(1-z^{-25}\cancel{\cos(1250))(1-z^{-1}\cos(50)}\right)+z^{-26}\cancel{\sin(1250)}\sin(50)+$$

$$+j\left\{z^{-1}\sin 50\left(1-z^{-25}\cos(1250)\right)-z^{-25}\sin(1250)\left(1-z^{-1}\cos(50)\right)\right\}$$

$$-\left(1-z^{-25}\cancel{\cos(1250))(1-z^{-1}\cos(50)}\right)-z^{-26}\cancel{\sin(1250)}\sin(50)+$$

$$+j\left\{z^{-1}\sin(50)\left(1-z^{-25}\cos(1250)\right)-z^{-25}\sin(1250)\left(1-z^{-1}\cos(50)\right)\right\}\Big]$$

$$=\frac{z^{-1}\sin(50)\left(1-z^{-25}\cos(1250)\right)-z^{-25}\sin(1250)\left(1-z^{-1}\cos(50)\right)}{1-2z^{-1}\cos(50)+z^{-2}\cos^2(50)+z^{-2}\sin^2(50)}=$$

$$=\frac{z^{-1}\sin(50)-z^{-25}\sin(1250)+z^{-26}\left[\sin(1250)\cos(50)-\sin(50)\cos(1250)\right]}{1-2z^{-1}\cos(50)+z^{-2}}=$$

$$=\frac{z^{-1}\sin(50)-z^{-25}\sin(1250)+z^{-26}\sin(1200)}{1-2z^{-1}\cos(50)+z^{-2}}$$

$$\boxed{\sin\alpha\cos\beta-\sin\beta\cos\alpha=\sin(\alpha-\beta)}$$

היינו יכולים לבצע פעולות סכמן עם ע״י הדמה

$$\sum\sin(50n)z^{-n}=\sum\mathrm{Im}\{e^{j50n}\}z^{-n}=$$

$$=\mathrm{Im}\sum e^{j50n}z^{-n}$$

כאשר מחשבים את הסכום ולבסוף לוקחים

רק את חלקו הדמיוני.

(7)

(ח.) כפי שראינו בכיתה:

$$\mathcal{Z}\{n\cdot x(n)\} = -z\frac{d}{dz}\{X(z)\}$$

ולכן ניתן לרשום:

$$\mathcal{Z}\{n\cdot \mu(n)\} \overset{\text{לפי הגדרה}}{=} \sum_{n=0}^{\infty} n z^{-n} = -z\frac{d}{dz}\,\mathcal{Z}\{\mu(n)\}$$

$$\mathcal{Z}\{\mu(n)\} = \sum_{n=0}^{\infty} z^{-n} = \frac{1}{1-\frac{1}{z}} = \frac{z}{z-1}$$

$$\Rightarrow \mathcal{Z}\{n\cdot\mu(n)\} = -z\frac{d}{dz}\left\{\frac{z}{z-1}\right\} =$$

$$= -z\,\frac{(z-1)-z}{(z-1)^2} = \frac{z}{(z-1)^2}$$

ולכן סה"כ:

$$F(z) = \sum_{n=-\infty}^{\infty}\left[n\mu(n) - 2(n-10)\mu(n-10) + (n-20)\mu(n-20)\right]z^{-n}$$

$$= \sum_{n=0}^{\infty} n\cdot z^{-n} - 2\sum_{n=10}^{\infty}(n-10)z^{-n} + \sum_{n=20}^{\infty}(n-20)z^{-n} =$$

$$= \sum_{n=0}^{\infty} n z^{-n} - 2\sum_{\substack{m=0\\ m=n-10}}^{\infty} m z^{-m-10} + \sum_{\substack{l=0\\ l=n-20}}^{\infty} l\, z^{-l-20} =$$

$$= \frac{z}{(z-1)^2} - 2z^{-10}\frac{z}{(z-1)^2} + z^{-20}\frac{z}{(z-1)^2}$$

$$= \frac{z}{(z-1)^2}\left(1-z^{-10}\right)^2$$

(8)

שאלה 2

ראשית לפי נוסחת ההזזה: $f(n-k)\longrightarrow F(z)\cdot z^{-k}$

א. $Y(z) = 2X(z)\cdot z^{-1} + 4Y(z)z^{-1}$

נעביר אגפים:

$$Y(z)(1-4z^{-1}) = 2X(z)z^{-1}$$

$$\Rightarrow \boxed{H(z) = \frac{Y(z)}{X(z)} = \frac{2z^{-1}}{1-4z^{-1}}}$$

ב. $Y(z)\cdot z^{+2} = X(z)+Y(z)+X(z)z^{+1}+Y(z)z^{+1}$

נעביר אגפים:

$$Y(z)(z^2-z-1) = X(z)(1+z)$$

$$\Rightarrow \boxed{H(z) = \frac{z+1}{z^2-z-1}}$$

ג. לכל n קיים $y(n)=\sum_{i=-\infty}^{n} y(i)$

לכן קיים: $y(n)=y(n)+\sum_{i=-\infty}^{n-1} y(i)$

היות ולכל n $y(n)$ שווה לעצמו פלוס משהו

מתקיים שכל האיברים מתאפסים כלומר $y(n)\equiv 0$

כפונקציה ולכן גם $\underline{Y(z)\equiv 0}$ כפונקציה.

אותות ומערכות – תשע"ב

תרגיל התמרת Z, נושאים מתקדמים

שאלה 1 יש לחשב התמרות Z לפונקציות הבאות:

א) $\frac{\cos(\Omega n)}{n}\cdot u(n)$ (Ω = ממשי)

רמז: העזרו בהתמרה של $\cos(\Omega n)$ ובתכונות הגזירה.

ב) $\cos(\Omega n+\varphi)\cdot u(n)$

ג) $\frac{e^n}{n!}\cdot u(n)$

3. $\cosh(\Omega n)\cdot u(n)$ (קוסינוס היפרבולי)

שאלה 2 יש למצוא פונקציית תמסורת עבור המערכות הבאות:

א) $y(n)=x(n-1)+2y(n-1)$

ב) $y(n)=x(n)+2\cos(\Omega)\cdot y(n-1)-y(n-2)$

ג)

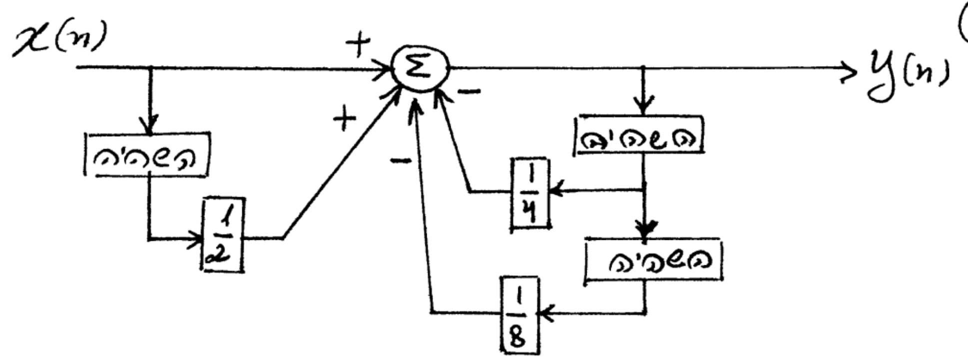

שאלה 3 תהי פונקציה $x(n)=0$ עבור $n<0$ ובעלת ערך סופי (שונה מאפס) עבור $n=0$.

א) יש להוכיח בעזרת משפט הערך ההתחלתי שב- $X(z)$ אין קטבים או אפסים באינסוף.

ב) יש להוכיח, כתוצאה ממסקנת סעיף א', שמספר הקטבים ב-Z הסופי שווה למספר האפסים בו.

(2)

שאלה (4) האוטוקורלציה $\Phi_{xx}(n)$ של הסדרה $x(n)$ מוגדרת ע"י:

$$\Phi_{xx}(n)=\sum_{k=-\infty}^{\infty} x(k)\,x(n+k)$$

יש לבטא את התמרת Z של $\Phi_{xx}(n)$ במונחי התמרת Z של $x(n)$.

שאלה (5) יש למצוא התמרת Z הפוכה של

$$H(z)=\frac{3z-4}{z^{8}-3.5z^{7}+1.5z^{6}}$$

במקרים הבאים:

(א) נתון שהמערכת יציבה (כלומר יש התכנסות גם לסבתי וגם לאסבתי ולכן האפס והאינסוף לא יהיו בתחום ולכן ROC יהיה טבעת).

(ב) נתון שהמערכת מורכבת מסדרות ימניות בלבד.

שאלה (6) יש למצוא את הסדרות שהתמרת Z שלהן מופיעה למטה. רמז: שימוש בתכונת הגזירה במישור Z

$$Z\{n\cdot x(n)\}=-z\frac{d}{dz}X(z)$$

(א) $X(z)=\ln(1-2z),\ |z|<\frac{1}{2}$

(ב) $X(z)=\ln\left(1-\frac{1}{2}z^{-1}\right),\ |z|>\frac{1}{2}$

שאלה 7

א) יש למצוא את תגובת ההלם של המערכת

$$y(n) = x(n-1) + \frac{3}{4}y(n-1) - \frac{1}{8}y(n-2)$$

ע"י שימוש בהתמרת Z הפוכה.

ב) יש למצוא בסוף צורה את תגובת המדרגה של המערכת.

ג) נתונה תגובה להלם של מערכת:

$$h(n) = \left(\frac{1}{2}\right)^n u(n) + \left(\frac{1}{3}\right)^n u(n-1)$$

יש למצוא את התגובה לכניסה:

$$x(n) = n\cdot[u(n) - u(n-10)]$$

(יש להסתפק בהתמרת Z של התגובה).

פתרון תרגיל בית 2

שאלה 1.

(c) ראינו בהרצאה:

$$Z\{\cos(n\Omega)u(n)\}=\frac{1-z^{-1}\cos(\Omega)}{1-2z^{-1}\cos(\Omega)+z^{-2}}$$

וכמו כן אנו יודעים $Z\{n\cdot x(n)\}=-z\frac{d}{dz}X(z)$

לכן נסמן: $n\cdot x(n)=\cos(n\Omega)\cdot u(n)$

ולכן:

$$-z\frac{d}{dz}X(z)=\frac{1-z^{-1}\cos(\Omega)}{1-2z^{-1}\cos(\Omega)+z^{-2}}$$

כלומר:

$$\frac{dX(z)}{dz}=\frac{z^{-2}\cos(\Omega)-z^{-1}}{1-2z^{-1}\cos(\Omega)+z^{-2}}$$

בכדי למצוא אינטגרל כ"ז לפנינו:

$$X(z)=\int\frac{dX(z)}{dz}\,dz$$

נכפול מונה ומכנה הגורם של $\frac{dX(z)}{dz}$ ב- z^2:

$$\frac{dX(z)}{dz}=\frac{\cos(\Omega)-z}{z^2-2z\cos(\Omega)+1}$$

אם נציב $u=z^2-2z\cos(\Omega)+1$

אז הדיפרנציאל/נגזרת: $du=[2z-2\cos(\Omega)]dz$
$=-2(\cos(\Omega)-z)dz$

$\Downarrow$

(5)

לכן קיבלנו:

$$X(z) = -\frac{1}{2}\int \frac{du}{u}$$

אבל אינטגרל כזה הוא לוגריתם:

$$X(z) = -\frac{1}{2}\ln(u) = -\frac{1}{2}\ln\left(z^2 - 2z\cos(\Omega) + 1\right)$$

ואין צורך בהוספת קבוע אינטגרציה כי זו
התמרה 13-333 (אין התמרות בצ.ה.).

ב)

$$\cos(\Omega n+\varphi)u(n) = \frac{1}{2}\left[e^{j(\Omega n+\varphi)} + e^{-j(\Omega n+\varphi)}\right]u(n)$$

$$= \frac{1}{2}\left[e^{j\varphi}\left(e^{j\Omega}\right)^n + e^{-j\varphi}\left(e^{-j\Omega}\right)^n\right]u(n)$$

כזכור:

$$Z\{\alpha^n u(n)\} = \frac{z}{z-\alpha}$$

ולכן

$$Z\{\cos(\Omega n+\varphi)u(n)\} =$$

$$= \frac{1}{2}\left[e^{j\varphi}\frac{z}{z-e^{j\Omega}} + e^{-j\varphi}\frac{z}{z-e^{-j\Omega}}\right] =$$

$$= \frac{z\left[e^{j\varphi}(z-e^{-j\Omega}) + e^{-j\varphi}(z-e^{j\Omega})\right]}{2\,(z-e^{j\Omega})(z-e^{-j\Omega})} =$$

מכנה משותף

$$= \frac{z\left[2z\cos(\varphi) - 2\cos(\Omega-\varphi)\right]}{2\left[z^2 - 2z\cos(\Omega) + 1\right]} =$$

$$= \frac{z^2\cos(\varphi) - z\cos(\Omega-\varphi)}{z^2 - 2z\cos(\Omega) + 1}$$

(6)

ב

$$x(n)=\frac{e^n}{n!}u(n)$$

לפי הגדרה:

$$X(z)=\sum_{n=-\infty}^{\infty}\frac{e^n}{n!}u(n)z^{-n}$$

$$=\sum_{n=0}^{\infty}\frac{(e/z)^n}{n!}=\underline{\underline{e^{e/z}}}$$

$$\sum_{n=0}^{\infty}\frac{a^n}{n!}\equiv e^a$$ פיתוח לטור טיילור.

ג

$$\cosh(\Omega n)u(n)=\frac{1}{2}e^{\Omega n}u(n)+\frac{1}{2}e^{-\Omega n}u(n)$$

כידוע $$\mathcal{Z}\{a^n u(n)\}=\frac{z}{z-a}=\frac{1}{1-az^{-1}}$$

כאשר תחום ההתכנסות $\underline{|z|>a}$

(בסעיף ב הוא exp מרוכב ולכן ערכו המוחלט קטן מ־1 והוא לא משפיע על תחום ההתכנסות של $u(n)$ שהוא $|z|>1$).

ועל כן נקבל:

$$\mathcal{Z}\{\cosh(\Omega n)u(n)\}=\frac{1}{2}\left[\frac{1}{1-e^{\Omega}z^{-1}}+\frac{1}{1-e^{-\Omega}z^{-1}}\right]=$$

מכנה משותף. $$=\frac{1}{2}\left[\frac{2-(e^{\Omega}+e^{-\Omega})z^{-1}}{1-(e^{\Omega}+e^{-\Omega})z^{-1}+z^{-2}}\right]=$$

$$=\underline{\underline{\frac{1-\cosh(\Omega)z^{-1}}{1-2\cosh(\Omega)z^{-1}+z^{-2}}}}$$

⑦

(א)

$$Y(z) = X(z)z^{-1} + 2Y(z)z^{-1}$$

נעביר אגפים:

$$Y(z)\left(1-2z^{-1}\right) = X(z)z^{-1}$$

$$\Rightarrow H(z) = \frac{Y(z)}{X(z)} = \underline{\underline{\frac{z^{-1}}{1-2z^{-1}}}}$$

(ב)

$$Y(z) = X(z) + 2\cos(\Omega)Y(z)z^{-1} - Y(z)z^{-2}$$

נעביר אגפים:

$$Y(z)\left(1-2\cos(\Omega)z^{-1}+z^{-2}\right) = X(z)$$

$$\Rightarrow H(z) = \frac{Y(z)}{X(z)} = \underline{\underline{\frac{1}{1-2\cos(\Omega)z^{-1}+z^{-2}}}}$$

(ג) נקבל את המשוואה מן השרטוט:

$$y(n) = x(n) + \frac{1}{2}x(n-1) - \frac{1}{4}y(n-1) - \frac{1}{8}y(n-2)$$

ולכן:

$$Y(z) = X(z) + \frac{1}{2}X(z)z^{-1} - \frac{1}{4}Y(z)z^{-1} - \frac{1}{8}Y(z)z^{-2}$$

ולאחר העברת אגפים:

$$Y(z)\left(1+\frac{1}{4}z^{-1}+\frac{1}{8}z^{-2}\right) = X(z)\left(1+\frac{1}{2}z^{-1}\right)$$

$$\Rightarrow H(z) = \frac{Y(z)}{X(z)} = \underline{\underline{\frac{1+\frac{1}{2}z^{-1}}{1+\frac{1}{4}z^{-1}+\frac{1}{8}z^{-2}}}}$$

שאלה 3.

משפט הערך ההתחלתי:

$$x(0)=\lim_{z\to\infty}\{X(z)\}$$

א) הואיל וניתן $x(0)=\text{Constant}$ ערך סופי
אז גם ל $X(z)$ ערך סופי כשמציבים $z\to\infty$
ולכן אין לו קטבים באינסוף.
בנוסף נתון ש $x(0)\neq 0$ ולכן $X(z)$ גם
לא מתאפס כשמציבים $z\to\infty$ ולכן אין לו
אפסים באינסוף.

ב) אם נייצג את $X(z)$ כמנת פולינומים:

$$X(z)=\frac{C\cdot(z-z_0)(z-z_1)\cdots(z-z_K)}{(z-p_0)(z-p_1)\cdots(z-p_m)}$$

כאשר $\left.\begin{array}{l} z_0,z_1,\ldots z_K \text{ הם אפסים של } X(z) \\ p_0,p_1,\ldots p_m \text{ הם קטבים של } X(z)\end{array}\right\}$

כדי למנוע התאפסות או התבדרות של $X(z)$
כאשר מציבים $z\to\infty$ <u>מתחייב</u> שדרגות
הפולינום במונה ובמכנה <u>זהה</u>, כלומר $K=m$
ולכן מספר האפסים שווה למספר הקטבים.

(9)

שאלה 4

$$\Phi_{xx}(n)=\sum_{k=-\infty}^{\infty} x(k)x(n+k)$$

נפעיל את התמרת z ונזכור שהיא לינארית:

$$\mathcal{Z}\{\Phi_{xx}(n)\}=\sum_{n=-\infty}^{\infty}\sum_{k=-\infty}^{\infty} x(k)x(n+k)z^{-n}$$

נחליף סדר סכימה

$$=\sum_{k=-\infty}^{\infty} x(k)\underbrace{\sum_{n=-\infty}^{\infty} x(n+k)z^{-n}}=$$

ונשים לב ש $x(k)$ לא תלוי ב-n ולכן יכול לצאת מהסכום הפנימי.

$$=\sum_{k=-\infty}^{\infty} x(k)\cdot X(z)z^{k}$$

תכונת ההזזה

$$=X(z)\sum_{k=-\infty}^{\infty} x(k)z^{k}$$

$$\xrightarrow{m=-k}\; =X(z)\sum_{m=-\infty}^{\infty} x(-m)z^{-m}$$

$$=\underline{\underline{X(z)\cdot X\left(\tfrac{1}{z}\right)}}$$

כאשר ידוע $\mathcal{Z}\{x(-m)\}=X\left(\frac{1}{z}\right)$

שאלה 5

$$H(z)=\frac{3z-4}{z^8-3.5z^7+1.5z^6}=\frac{1}{z^6}\cdot\frac{3z-4}{z^2-3.5z+1.5}=$$

$$\underset{\uparrow}{=}\frac{1}{z^6}\left[\frac{2}{z-3}+\frac{1}{z-0.5}\right]=$$

פירוק לשברים חלקיים.
(הקטבים הם 0.5,3)

$$=\frac{1}{z^6}\left[\frac{2z^{-1}}{1-3z^{-1}}+\frac{z^{-1}}{1-0.5z^{-1}}\right]$$

$$=\frac{2z^{-7}}{1-3z^{-1}}+\frac{z^{-7}}{1-0.5z^{-1}}$$

ג) במקרה הראשון המערכת יציבה ולכן תחום ההתכנסות הוא הטבעת שבין שני הקטבים

$$\frac{1}{2}<|z|<3$$

* עבור: $\boxed{\dfrac{z^{-7}}{1-0.5z^{-1}}}$

הקוטב פנימי לתחום, לכן זו סדרה ימנית וניתן לקבל ישירות את ההתמרה ההפוכה

$$\mathcal{Z}^{-1}\left[\frac{z^{-7}}{1-0.5z^{-1}}\right]\underset{\uparrow}{=}\underline{0.5^{n-7}u(n-7)}$$

תכונת השהיה

ROC: $|z|>0.5$

* עבור: $\boxed{\dfrac{2z^{-7}}{1-3z^{-1}}}$

הקוטב חיצוני לתחום, לכן זו סדרה שמאלית ויש לחשב בהתאם את ההתמרה ההפוכה.

(11)

ניתן לפתור ע"י החלפת כל z^{-1} ב z
מציאת התמרה ואז החלפת כל n ב $(-n)$
או להשתמש בקשר שראינו בתרגול:

$$\boxed{\mathcal{Z}^{-1}\left\{\frac{z}{z-a}\right\} = -a^n u(-n-1)}$$ לסדרה שמאלית

ולכן

$$\mathcal{Z}^{-1}\left\{\frac{1}{1-3z^{-1}}\right\} = \mathcal{Z}^{-1}\left\{\frac{z}{z-3}\right\} = -3^n u(-n-1)$$

אולם המקדם פה מוכפל ב $2z^{-7}$ כאשר מזיזה (-7)
הופכת כל n ל $(n-7)$:

$$\mathcal{Z}^{-1}\left\{\frac{2z^{-7}}{1-3z^{-1}}\right\} = \underline{\underline{-2 \cdot 3^{n-7} u(-n+6)}}$$

ROC: $|z|<3$

וסה"כ

$$\boxed{\begin{array}{c} x(n) = 0.5^{n-7} u(n-7) - 2 \cdot 3^{n-7} u(-n+6) \\ 0.5<|z|<3 \end{array}}$$

ב) במקרה השני כל הסדרות ימניות לכן יש
לחשב מחדש את ההתמרה האחרונה כאשר
כעת $(|z|>\frac{1}{2} \cap |z|>3)$ כלומר $\underline{\underline{|z|>3}}$

$$\mathcal{Z}^{-1}\left\{\frac{2z^{-7}}{1-3z^{-1}}\right\} \underset{\uparrow}{=} 2 \cdot 3^{n-7} u(n-7)$$

סדרה ימנית

$\Downarrow$

הקוטב השני נשמר ולכן סיבתי

$$\boxed{x(n) = 0.5^{n-7}\mu(n-7) + 2\cdot 3^{n-7}\mu(n-7) \qquad |z|>3}$$

<u>שאלה 6</u>

(א)

$$\mathcal{Z}\{n\cdot x(n)\} = -z\frac{d}{dz}X(z)$$

$$= -z\frac{d}{dz}\ln(1-2z)$$

$$= \frac{-z}{1-2z}\cdot\underbrace{(-2)}_{\text{נגזרת פנימית}} = \frac{2z}{1-2z} =$$

$$= \frac{-z}{z-1/2}$$

היות ונתון $|z|<\frac{1}{2}$ זוהי סדרה שמאלית
ולכן נלך לפי הכלל של סדרה שמאלית:

$$\Rightarrow n\cdot x(n) = \mathcal{Z}^{-1}\left\{\frac{-z}{z-\frac{1}{2}}\right\} = +\left(\frac{1}{2}\right)^n\mu(-n-1)$$

$$\Rightarrow \quad x(n) = \frac{1}{n}\left(\frac{1}{2}\right)^n\mu(-n-1)$$

13

$$Z\{n\cdot x(n)\} = -z\frac{d}{dz}X(z)$$ (ב)

$$= -z\frac{d}{dz}\ln\left(1-\tfrac{1}{2}z^{-1}\right)$$

$$= \frac{-z}{1-\frac{1}{2}z^{-1}}\left(+\tfrac{1}{2}\cdot z^{-2}\right)$$

נגזרת פנימית

$$= \frac{-\frac{1}{2}z^{-1}}{1-\frac{1}{2}z^{-1}}$$

היות ונתון $|z|>\frac{1}{2}$ אז סדרה ימנית, ולכן ההתמרה פשוטה,
והמונה מוסיף השהיה:

$$\Rightarrow n\cdot x(n) = Z^{-1}\left\{\frac{-\frac{1}{2}z^{-1}}{1-\frac{1}{2}z^{-1}}\right\} = -\frac{1}{2}\left(\frac{1}{2}\right)^{n-1}\mu(n-1)$$

$$\Rightarrow \underline{\underline{x(n) = \frac{-1}{n}\left(\frac{1}{2}\right)^{n}\mu(n-1)}}$$

שאלה 7

$$y(n) = x(n-1)+\frac{3}{4}y(n-1)-\frac{1}{8}y(n-2)$$ (ג)

לאחר התמרת z:

$$Y(z) = X(z)z^{-1}+\frac{3}{4}Y(z)z^{-1}-\frac{1}{8}Y(z)z^{-2}$$

לאחר העברת אגף:

$$Y(z)\left(1-\frac{3}{4}z^{-1}+\frac{1}{8}z^{-2}\right) = X(z)z^{-1}$$

$$\Rightarrow Y(z) = X(z)\,\frac{z^{-1}}{1-\frac{3}{4}z^{-1}+\frac{1}{8}z^{-2}}$$

(14)

פונקציית תמסורת
(התמרת Z של תגובת הלם)

$$H(z)=\frac{Y(z)}{X(z)}=\frac{z^{-1}}{1-\frac{3}{4}z^{-1}+\frac{1}{8}z^{-2}}=$$

$$=\frac{z}{z^{2}-\frac{3}{4}z+\frac{1}{8}}=$$

$$=\frac{z}{(z-\frac{1}{2})(z-\frac{1}{4})}=\frac{2}{z-\frac{1}{2}}-\frac{1}{z-\frac{1}{4}}$$

לפי משוואת ההפרש $y(n)$ אינו תלוי בערכים עתידיים ולכן המערכת סיבתית וכל הסדרות יהיו ימניות:

$$\mathcal{Z}^{-1}\left\{\frac{2}{z-\frac{1}{2}}\right\}=\mathcal{Z}^{-1}\left\{\frac{2z^{-1}}{1-\frac{1}{2}z^{-1}}\right\}=2\left(\frac{1}{2}\right)^{n-1}u(n-1)$$

$$=\left(\frac{1}{2}\right)^{n-2}u(n-1)$$

$$\mathcal{Z}^{-1}\left\{\frac{1}{z-\frac{1}{4}}\right\}=\mathcal{Z}^{-1}\left\{\frac{z^{-1}}{1-\frac{1}{4}z^{-1}}\right\}=\left(\frac{1}{4}\right)^{n-1}u(n-1)$$

ולכן:

$$\underline{\underline{h(n)}}=\mathcal{Z}^{-1}\{H(z)\}=\left[\left(\frac{1}{2}\right)^{n-2}-\left(\frac{1}{4}\right)^{n-1}\right]u(n-1)$$

$$=\left[2\cdot\left(\frac{2}{4}\right)^{n-1}-\left(\frac{1}{4}\right)^{n-1}\right]u(n-1)$$

$$=\underline{\underline{(2^{n}-1)\cdot\left(\frac{1}{4}\right)^{n-1}u(n-1)}}$$

ג) כניסת מדרגה

$$\left.\begin{aligned} x(n) &= u(n) \\ X(z) &= \frac{z}{z-1} \end{aligned}\right\}$$

התמרה של תגובת המדרגה

$$Y(z) = X(z)\cdot H(z) =$$

$$= \frac{z}{z-1}\cdot\frac{z}{(z-\frac{1}{2})(z-\frac{1}{4})} =$$

פירוק לשברים חלקיים

$$= \frac{8/3}{z-1} - \frac{2}{z-\frac{1}{2}} + \frac{1/3}{z-\frac{1}{4}}$$

$$= \frac{8}{3}\,\frac{z^{-1}}{1-z^{-1}} - 2\,\frac{z^{-1}}{1-\frac{1}{2}z^{-1}} + \frac{1}{3}\,\frac{z^{-1}}{1-\frac{1}{4}z^{-1}}$$

לכן נבצע התמרה הפוכה לפי זוגות ידועות:

תגובת המדרגה

$$\boxed{y(n) = \frac{8}{3}u(n-1) - 2\left(\frac{1}{2}\right)^{n-1}u(n-1) + \frac{1}{3}\left(\frac{1}{4}\right)^{n-1}u(n-1)}$$

ד) נתונות התגובה להלם והכניסה לכן המוצא בזמן
מוצגים בתחום 'n' קונבולוציה והמוצא ב z' כפל
של ההתמרות:

$$h(n) = \left(\frac{1}{2}\right)^n u(n) + \left(\frac{1}{3}\right)^n u(n-1)$$

$$= \left(\frac{1}{2}\right)^n u(n) + \frac{1}{3}\cdot\left(\frac{1}{3}\right)^{n-1} u(n-1)$$

$$\Rightarrow H(z) = \frac{z}{z-\frac{1}{2}} + \frac{1}{3}\,\frac{1}{z-\frac{1}{3}} \longleftarrow (z\cdot z^{-1})$$

$$= \frac{2z}{2z-1} + \frac{1}{3z-1} = \frac{6z^2-1}{(2z-1)(3z-1)}$$

מכנה משותף

(16)

$$x(n) = n\left[\mu(n) - \mu(n-10)\right]$$

$$X(z) = -z\frac{d}{dz}\left(\frac{z}{z-1} - z^{-10}\frac{z}{z-1}\right)$$

$$= -z\frac{d}{dz}\left(\frac{z-z^{-9}}{z-1}\right) =$$

$$= -z\;\frac{(1+9z^{-10})(z-1)-(z-z^{-9})}{(z-1)^2} =$$

$$= -z\;\frac{z+9z^{-9}-1-9z^{-10}-z+z^{-9}}{(z-1)^2} =$$

$$= -z\;\frac{10z^{-9}-9z^{-10}-1}{(z-1)^2} =$$

$$= \frac{z-10z^{-8}+9z^{-9}}{(z-1)^2} = \frac{z^{10}-10z+9}{(z-1)^2}z^{-9}$$

$$Y(z) = X(z)\cdot H(z) = \frac{(6z^2-1)(z^{10}-10z+9)}{(z-1)^2(2z-1)(3z-1)}\;z^{-9}$$

$\uparrow$

מציין השהיה $(n-9)$.

כאשר היפוכו של עניין $y(n) = \mathcal{Z}^{-1}\{Y(z)\}$.

סוף מבחן.

אם נצטרך להמשיך ולפתור יש לשים לב:

$$z^{10}-10z+9=(z-1)^2\cdot(z^8+2z^7+3z^6+\dots+8z+9)$$

כלומר האפס (דרגה 2) ב $z=1$ יבטל את הקוטב (דרגה 2) ב $z=1$ ונשארים עם:

$$Y(z)=\frac{(6z^2-1)(z^8+2z^7+3z^6+\dots+8z+9)}{(2z-1)(3z-1)}z^{-9}$$

<u>הערה</u>: בקביעת תחום ההתכנסות <u>אסור</u> להתעלם מהקוטב שהיה ב $z=1$ ולכן תחום ההתכנסות הוא:

$$|z|>1 \underset{\text{חיתוך}}{\cap} |z|>\tfrac{1}{2} \underset{\text{חיתוך}}{\cap} |z|>\tfrac{1}{3}$$

כלומר סה"כ $\underline{ROC: |z|>1}$

המתמטיקאים שבין הסטודנטים מוזמנים למצוא
חלוקת פולינומים מ 2 של z לפני קודם
ולפתור לפי שברים חלקיים. ☺

תרגיל בית 3 – טורי פורייה

שאלה 1

יש למצוא את מקדמי פורייה של האותות הבאים:

א) $x(t)$ בעל מחזור 2 כאשר: $-1<t<1$ $\quad x(t)=e^{-|t|}$

ב) $x(t)$ בעל מחזור 4 כאשר:
$$x(t)=\begin{cases}\sin \pi t & 0\le t\le 2\\ 0 & 2\le t\le 4\end{cases}$$

ג)

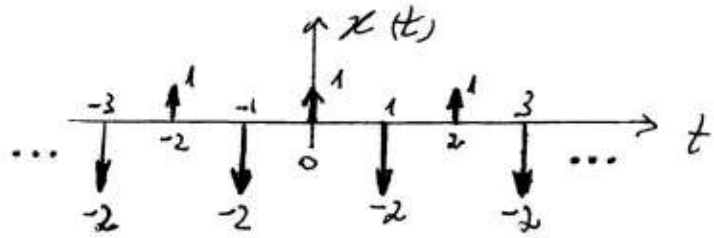

ד)

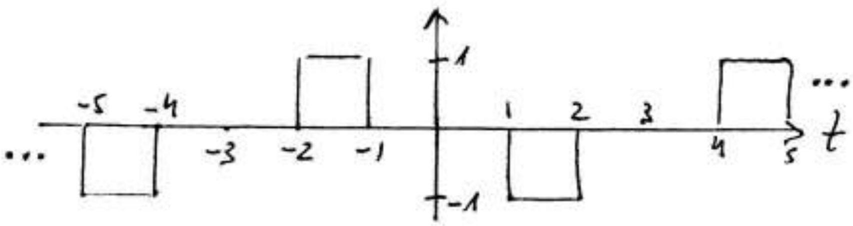

שאלה 2

נתונה מערכת לינארית קבועה בזמן שתגובת ההלם שלה היא
$$h(t)=e^{-4t}u(t)$$

מהם מקדמי פורייה של המוצא $y(t)$ עבור כל אחת מהכניסות:

א) $x(t)=\sin(4\pi t)+\cos\left(6\pi t+\frac{\pi}{4}\right)$

ב) $x(t)=\sum_{n=-\infty}^{\infty}(-1)^n\delta(t-n)$

ג)

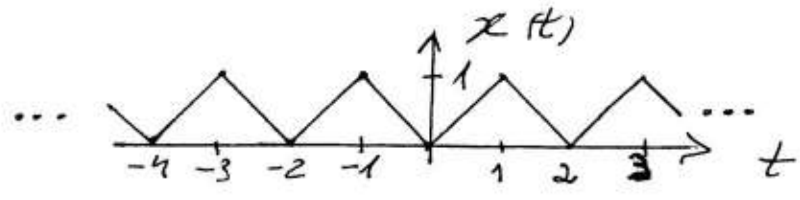

שאלה 3

יהא $x(t)$ אות ממשי מחזורי המיוצג ע"י טור פוריה מן הצורה:

$$x(t)=a_0+2\sum_{K=1}^{\infty}\left[B_K\cos(K\omega_0 t)-C_K\sin(K\omega_0 t)\right]$$

(א) מצא את הצגה אקספוננציאלית לחלקים הזוגיים והאי-זוגיים של האות, כלומר את המקדמים α_K ו- β_K המקיימים:

$$even\{x(t)\}=\sum_{K=-\infty}^{\infty}\alpha_K e^{jK\omega_0 t}$$ זוגי

$$odd\{x(t)\}=\sum_{K=-\infty}^{\infty}\beta_K e^{jK\omega_0 t}$$ אי-זוגי

(ב) מהו הקשר בין α_K ל α_{-K}?
מהו הקשר בין β_K ל β_{-K}?

(ג) נתונים שני אותות:

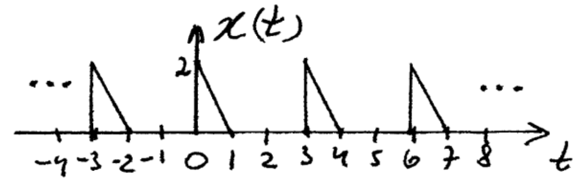

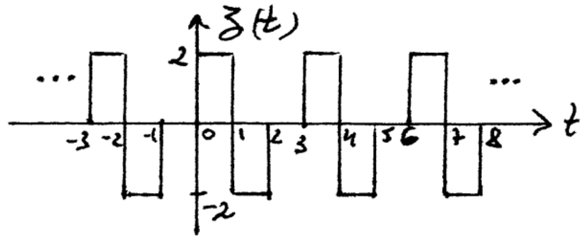

נניח שיש להם את ההצגה:

$$x(t)=a_0+2\sum_{K=1}^{\infty}\left[B_K\cos\left(\frac{2\pi Kt}{3}\right)-C_K\sin\left(\frac{2\pi Kt}{3}\right)\right]$$

$$z(t)=d_0+2\sum_{K=1}^{\infty}\left[E_K\cos\left(\frac{2\pi Kt}{3}\right)-F_K\sin\left(\frac{2\pi Kt}{3}\right)\right]$$

יש לבטא את האות:

$$y(t)=4(a_0+d_0)+2\sum_{K=1}^{\infty}\left\{\left[B_K+\frac{1}{2}E_K\right]\cos\left(\frac{2\pi Kt}{3}\right)+F_K\sin\left(\frac{2\pi Kt}{3}\right)\right\}$$

סוף שאלה

(3)

פתרון תרגיל בית 4

שאלה 1 *

$$\omega_0 = \frac{2\pi}{T_0} \quad , \quad a_k = \frac{1}{T_0}\int_{T_0} x(t)\, e^{-jk\omega_0 t}\, dt$$

(1c)

$$a_k = \frac{1}{2}\int_{-1}^{1} e^{-|t|} e^{-jk\pi t}\, dt =$$

$$= \frac{1}{2}\left[\int_{-1}^{0} e^{t(1-jk\pi)}\, dt + \int_{0}^{1} e^{-t(1+jk\pi)}\, dt\right] =$$

$$= \frac{1}{2}\, \frac{e^{t(1-jk\pi)}}{1-jk\pi}\Bigg|_{-1}^{0} + \frac{1}{2}\, \frac{e^{-t(1+jk\pi)}}{-(1+jk\pi)}\Bigg|_{0}^{1} =$$

$$= \frac{1}{2}\, \frac{1-e^{jk\pi-1}}{1-jk\pi} - \frac{1}{2}\, \frac{e^{-1-jk\pi}-1}{1+jk\pi}$$

מכנה משותף

$$\overset{\uparrow}{=} \frac{1}{2}\, \frac{(1-e^{jk\pi-1})(1+jk\pi)-(e^{-1-jk\pi}-1)(1-jk\pi)}{1+k^2\pi^2} =$$

$$= \frac{1}{2}\, \frac{2 - e^{-1}\left[(e^{jk\pi}+e^{-jk\pi})+jk\pi(e^{jk\pi}-e^{-jk\pi})\right]}{1+k^2\pi^2}$$

$$= \frac{1-e^{-1}\left[\cos(k\pi)-k\pi\sin(k\pi)\right]}{1+k^2\pi^2}$$

4

$$a_K = \frac{1}{4}\int_0^2 \sin(\pi t)\, e^{-jK\omega_0 t}\,dt + \frac{1}{4}\int_2^4 \cancel{0\cdot e^{-jK\omega_0 t}}\,dt \qquad \text{ב}$$

$$\omega_0 = \frac{\pi}{2} \qquad\qquad 0$$

אוילר

$$= \frac{1}{8j}\int_0^2 \left[e^{j\pi t} - e^{-j\pi t}\right] e^{-j\frac{K\pi t}{2}}\,dt =$$

$$= \frac{1}{8j}\int_0^2 \left[e^{j\pi t(1-\frac{K}{2})} - e^{-j\pi t(1+\frac{K}{2})}\right] dt =$$

$$= \frac{1}{8j}\left[\frac{e^{j\pi t(1-\frac{K}{2})}}{j\pi(1-\frac{K}{2})}\Bigg|_0^2 + \frac{e^{-j\pi t(1+\frac{K}{2})}}{+j\pi(1+\frac{K}{2})}\Bigg|_0^2\right] =$$

מינוס כפול מינוס נותן פלוס

$$= \frac{1}{8j}\left[\frac{e^{j2\pi(1-\frac{K}{2})} - 1}{j\pi(1-\frac{K}{2})} + \frac{e^{-j2\pi(1+\frac{K}{2})} - 1}{j\pi(1+\frac{K}{2})}\right]$$

$$\left.\begin{aligned} e^{\pm j2\pi} &= 1 \\ e^{\pm j\pi K} &= (-1)^K \end{aligned}\right\}$$ נשים לב:

$$a_K = \frac{1}{8j}\,\frac{\left[(-1)^K - 1\right]\cdot\left[1+\frac{K}{2}+1-\frac{K}{2}\right]}{j\pi(1-\frac{K^2}{4})} =$$

הבאה פלוס
מכנה משותף

$$= 2\cdot\frac{1-(-1)^K}{8\pi(1-\frac{K^2}{4})} = \frac{1-(-1)^K}{\pi(4-K^2)} =$$

$$= \begin{cases} 0 & \text{זוגי } K \\ \dfrac{2}{\pi(4-K^2)} & \text{אי-זוגי } K \end{cases}$$

(ב) נבחר את הזמן מ $(-1+\varepsilon)$ עד $(+1+\varepsilon)$:

$$a_K=\frac{1}{2}\int_{-1+\varepsilon}^{1+\varepsilon}x(t)e^{-jK\omega_0 t}dt=\frac{1}{2}\int_{-1+\varepsilon}^{1+\varepsilon}[\delta(t)-2\delta(t-1)]e^{-jK\pi t}dt$$

$$\omega_0=\pi$$

$$=\frac{1}{2}\left[e^{0}-2e^{-jK\pi}\right]=\frac{1}{2}\left[1-2(-1)^K\right]$$

$$=\underline{\underline{\frac{1}{2}-(-1)^K}}$$

(3.)

$$a_K=\frac{1}{6}\int_{-3}^{3}x(t)e^{-jK\omega_0 t}dt=$$

$$T_0=6 \qquad \omega_0=\frac{\pi}{3}$$

$$=\frac{1}{6}\left[\int_{-2}^{-1}1\cdot e^{-j\frac{K\pi}{3}t}dt-\int_{1}^{2}1\cdot e^{-j\frac{K\pi}{3}t}dt\right]=$$

$$=\frac{1}{6}\left[\frac{e^{-j\frac{K\pi t}{3}}}{-j\frac{K\pi}{3}}\Bigg|_{-2}^{-1}-\frac{e^{-j\frac{K\pi t}{3}}}{-j\frac{K\pi}{3}}\Bigg|_{+1}^{+2}\right]=$$

$$=\frac{1}{-2jK\pi}\left[e^{j\frac{K\pi}{3}}-e^{j\frac{K2\pi}{3}}-e^{-j\frac{K2\pi}{3}}+e^{-j\frac{K\pi}{3}}\right]$$

$$=\frac{1}{-jK\pi}\left[\cos\left(\frac{K\pi}{3}\right)-\cos\left(\frac{2K\pi}{3}\right)\right]$$

$$=\underline{\underline{\frac{j}{K\pi}\left[\cos\left(\frac{K\pi}{3}\right)-\cos\left(\frac{2K\pi}{3}\right)\right]}}$$

* שאלה 2

תחילה נמצא את התמרת הפוריה של $h(t)$

$$H(\omega)=\int_{-\infty}^{\infty} e^{-4t}u(t)e^{-j\omega t}dt=$$

$$=\int_0^{\infty} e^{-(4+j\omega)t}dt=\frac{e^{-(4+j\omega)t}}{-(4+j\omega)}\Big|_0^{\infty}$$

$$=\frac{1}{4+j\omega}$$

כעת נמצא את מקדמי טור פוריה של הכניסה
נכפיל אותם ב-$H(K\cdot\omega_0)$ ונקבל את מקדמי טור
פוריה במוצא $y(t)$.

(c) $\omega_0=2\pi$ התדר המשותף המקסימלי של האותות!

$$x(t)=\sin(4\pi t)+\cos(6\pi t+\tfrac{\pi}{4})$$

$$=\frac{1}{2j}\left[e^{j4\pi t}-e^{-j4\pi t}\right]+\frac{1}{2}\left[e^{j(6\pi t+\frac{\pi}{4})}+e^{-j(6\pi t+\frac{\pi}{4})}\right]$$

$a_2=\frac{1}{2j}$, $a_{-2}=\frac{-1}{2j}$, $a_3=\frac{1}{2}e^{j\frac{\pi}{4}}$, $a_{-3}=\frac{1}{2}e^{-j\frac{\pi}{4}}$ ושאר אפסים.

ולכן

$K=2$ $\qquad b_2=\frac{1}{2j}\cdot\frac{1}{4+j2\cdot2\pi}=\frac{1}{2j}\cdot\frac{1}{4(1+j\pi)}=\frac{1}{-8\pi+8j}$

$K=-2$ $\qquad b_{-2}=\frac{-1}{2j}\cdot\frac{1}{4-j2\cdot2\pi}=\frac{-1}{2j}\cdot\frac{1}{4(1-j\pi)}=\frac{1}{-8\pi-8j}$

$K=3$ $\qquad b_3=\frac{1}{2}e^{j\frac{\pi}{4}}\cdot\frac{1}{4+j3\cdot2\pi}=\frac{1}{2}\cdot\frac{(\sqrt{2}/2)+j(\sqrt{2}/2)}{4+6j\pi}=\frac{\sqrt{2}}{8}\cdot\frac{1+j}{2+3j\pi}$

$K=-3$ $\qquad b_{-3}=\frac{1}{2}e^{-j\pi/4}\cdot\frac{1}{4-j3\cdot2\pi}=\frac{\sqrt{2}}{8}\cdot\frac{1-j}{2-3j\pi}$

(7) (ג)

$$x(t)=\sum_{n=-\infty}^{\infty}(-1)^n\,\delta(t-n)$$

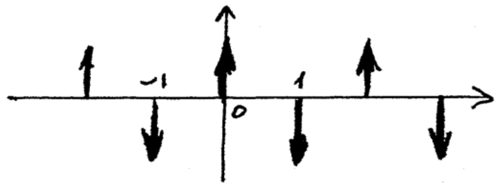

$$\Rightarrow \quad T_0=2$$
$$\omega_0=\pi$$

$$a_k=\frac{1}{2}\int_{-1+\varepsilon}^{1+\varepsilon}x(t)\,e^{-jk\omega_0 t}\,dt=\frac{1}{2}\int_{-1+\varepsilon}^{1+\varepsilon}\left[\delta(t)-\delta(t-1)\right]e^{-jk\pi t}\,dt$$

$$=\frac{1}{2}\left[e^{0}-e^{-jk\pi}\right]=\frac{1}{2}\left[1-(-1)^k\right]$$

$$=\begin{cases}1 & \text{K אי זוגי}\\ 0 & \text{K זוגי}\end{cases}$$

לכן

$$\omega_0=\pi \Rightarrow \quad b_k=\begin{cases}\dfrac{1}{4+jk\pi} & \text{K אי זוגי}\\ 0 & \text{K זוגי}\end{cases}$$

(ד) האות זה מחזורי עם $T_0=2 \Rightarrow \omega_0=\pi$.

$$a_k=\frac{1}{2}\int_0^2 x(t)\,e^{-jk\omega_0 t}\,dt=$$

$$=\frac{1}{2}\left[\int_0^1 t\,e^{-jk\pi t}\,dt+\int_1^2(2-t)\,e^{-jk\pi t}\,dt\right]$$

נזכיר: $\boxed{\int t\,e^{at}\,dt=e^{at}\left(\frac{t}{a}-\frac{1}{a^2}\right)}$

[illegible]
אינטגרלים

(8)

$$a_K = \frac{1}{2}\Big[e^{-jK\pi t}\Big(\frac{t}{-jK\pi} \underset{\uparrow\, j^2=-1}{+} \frac{1}{(K\pi)^2}\Big)\Big|_0^1 +$$

$$+ \frac{2}{-jK\pi} e^{-jK\pi t}\Big|_1^2 - e^{-jK\pi t}\Big(\frac{t}{-jK\pi} + \frac{1}{(K\pi)^2}\Big)\Big|_1^2\Big]$$

$$= \frac{1}{2} e^{-jK\pi}\Big(\frac{1}{-jK\pi} + \frac{1}{(K\pi)^2}\Big) - \frac{1}{2(K\pi)^2} +$$

$$+ \frac{e^{-jK\pi} - e^{-jK2\pi}}{jK\pi} - \frac{1}{2} e^{-jK2\pi}\Big(\frac{2}{-jK\pi} + \frac{1}{(K\pi)^2}\Big)$$

$$+ \frac{1}{2} e^{-jK\pi}\Big(\frac{1}{-jK\pi} + \frac{1}{(K\pi)^2}\Big) =$$

$$= e^{-jK\pi}\Big(\frac{1}{(K\pi)^2} - \cancel{\frac{1}{jK\pi}}\Big) - \frac{1}{2(K\pi)^2} + \cancel{\frac{e^{-jK\pi}}{jK\pi}} - \cancel{\frac{1}{jK\pi}}$$

$$+ \cancel{\frac{1}{jK\pi}} - \frac{1}{2(K\pi)^2} =$$

$$= e^{-jK\pi} \cdot \frac{1}{(K\pi)^2} - \frac{1}{(K\pi)^2} = \underline{\underline{\big[(-1)^K - 1\big]\frac{1}{(K\pi)^2}}}$$

$$\Rightarrow b_K = \begin{cases} 0 & \text{γ/ζ } K \\ \dfrac{-2}{(K\pi)^2} \cdot \dfrac{1}{4 + j\underset{\uparrow\, \omega_0 = \pi}{K\pi}} & \text{γ/ζ ∕c } K \end{cases}$$

(3)

* שאלה 3

(ג) החלק הזוגי של $x(t)$ הוא:

$$even\{x(t)\} = a_0 + 2\sum_{K=1}^{\infty} B_K \cos(K\omega_0 t)$$

$$\underset{\text{כפי שנתון}}{=} \sum_{K=-\infty}^{\infty} \alpha_K e^{jK\omega_0 t} =$$

$$\underset{\text{הפרדה ל-3 איברים.}}{=} \alpha_0 + \sum_{K=1}^{\infty} \alpha_K e^{jK\omega_0 t} + \sum_{K=-\infty}^{-1} \alpha_K e^{jK\omega_0 t}$$

$$\underset{\text{שינוי אינדקס הסכום באחרון } K\to(-K)}{=} \alpha_0 + \sum_{K=1}^{\infty} \alpha_K e^{jK\omega_0 t} + \sum_{K=1}^{\infty} \alpha_{-K} e^{-jK\omega_0 t}$$

$$= \alpha_0 + \sum_{K=1}^{\infty}\left(\alpha_K e^{jK\omega_0 t} + \alpha_{-K} e^{-jK\omega_0 t}\right)$$

מהשוואה לפי זהות אוילר (נציב את ה-Cos לפי אוילר)

$$even\{x(t)\} = a_0 + \cancel{2}\sum_{K=1}^{\infty}\left[B_K \frac{e^{jK\omega_0 t}}{\cancel{2}} + B_K \frac{e^{-jK\omega_0 t}}{\cancel{2}}\right]$$

נקבל

$$\left.\begin{aligned} \alpha_0 &= a_0 \\ \alpha_{-K} = \alpha_K &= B_K \end{aligned}\right\}$$

החלק האי-זוגי של $x(t)$ הוא:

$$odd\{x(t)\} = -2\sum_{K=1}^{\infty} C_K \sin(K\omega_0 t)$$

$$\underset{\text{נכניס מינוס פנימה ונפתח Sin לפי אוילר.}}{=} \sum_{K=1}^{\infty}\left[-\frac{C_K}{j} e^{jK\omega_0 t} + \frac{C_K}{j} e^{-jK\omega_0 t}\right]$$

מכאן ש:

$$odd\{x(t)\} = \sum_{k=-\infty}^{\infty} \beta_k e^{jk\omega_0 t}$$

$$= \beta_0 + \sum_{k=1}^{\infty} \beta_k e^{jk\omega_0 t} + \sum_{k=-\infty}^{-1} \beta_k e^{jk\omega_0 t}$$

החלפנו $k \to (-k)$ בסכום שני:

$$= \beta_0 + \sum_{k=1}^{\infty} \beta_k e^{jk\omega_0 t} + \sum_{k=1}^{\infty} \beta_{-k} e^{-jk\omega_0 t}$$

ומהשוואה לתוצאה בסעיף הקודם:

$$\left.\begin{aligned} \beta_0 &= 0 \\ \beta_k &= \frac{-c_k}{j} = +jc_k \\ \beta_{-k} &= \frac{c_k}{j} = -\beta_k \end{aligned}\right\}$$

ב) כפי שקיבלנו בסעיף (א)

$$\left.\begin{aligned} \alpha_k &= \alpha_{-k} \\ \beta_k &= -\beta_{-k} \end{aligned}\right\}$$

ג) קל לראות לפי תכונות המקדמים של $y(t)$:

$$\boxed{y(t) = \underset{\uparrow \atop B_k}{even\{x(t)\}} + \underset{\uparrow \atop \frac{1}{2}E_k}{\frac{1}{2}even\{z(t)\}} - \underset{\uparrow \atop +F_k}{odd\{z(t)\}} +}$$

$$+ 3a_0 + 3\tfrac{1}{2}d_0$$

כי החלק הזוגי של $x(t)$ כבר כולל a_0 אחד.

כי ישנו מחצית מהחלק הזוגי של $z(t)$ כלומר יש כבר $\frac{1}{2}d_0$

(11) מהתבוננות בשאלה ל- $z(t)$ אין ערך DC
(הממוצע של הגרף מתאפס) ולכן

$$d_0 = 0$$

ולגבי $x(t)$:

$$a_0 = \frac{1}{3}\int_0^3 x(t)\,dt =$$

לפי המחזור

$$= \frac{1}{3}\int_0^1 (2-2t)\,dt = \frac{1}{3}\left(2t - t^2\right)\Big|_0^1 = \frac{1}{3} \Rightarrow \boxed{3a_0 = 1}$$

בנוסף, לכל פונקציה ניתן לרשום:

$$\boxed{\begin{aligned} even\{f(t)\} &= \tfrac{1}{2} f(t) + \tfrac{1}{2} f(-t) \\ odd\{f(t)\} &= \tfrac{1}{2} f(t) - \tfrac{1}{2} f(-t) \end{aligned}}$$

לכן עבור $x(t)$:

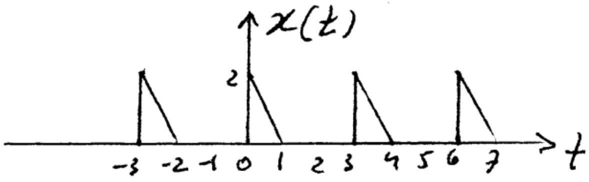

כנ"ל $x(-t)$:

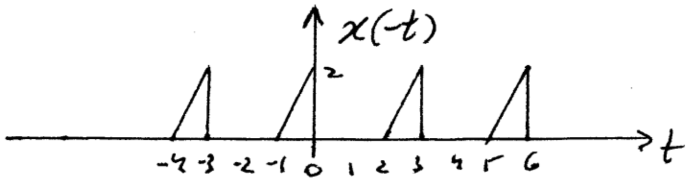

ולמעשה החלק הזוגי :

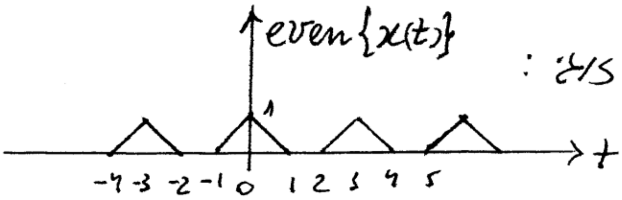

↓

בצורה דומה נקבל $z(t)$:

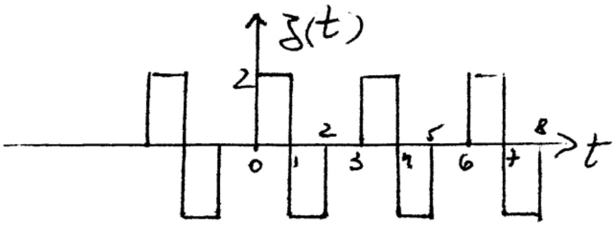

וכן זה: $z(-t)$

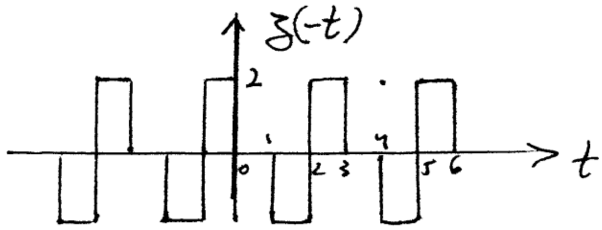

ומכאן נקבל החלק הזוגי:

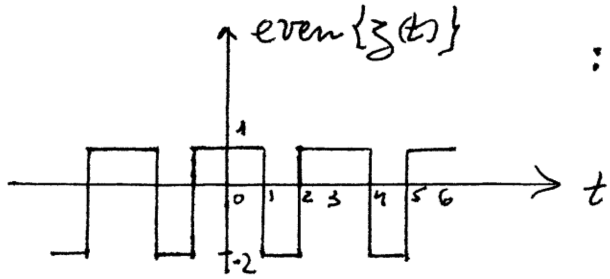

והחלק האי-זוגי:

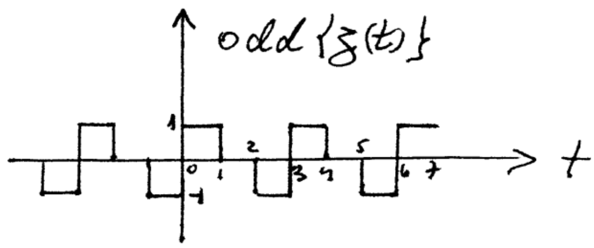

ועתה ניתן לסכם על פי הנוסחה שראינו בתחילת הסעיף:

$$y(t) = even\{x(t)\} + \frac{1}{2} even\{z(t)\} - odd\{z(t)\} + 1$$

סעיף 3

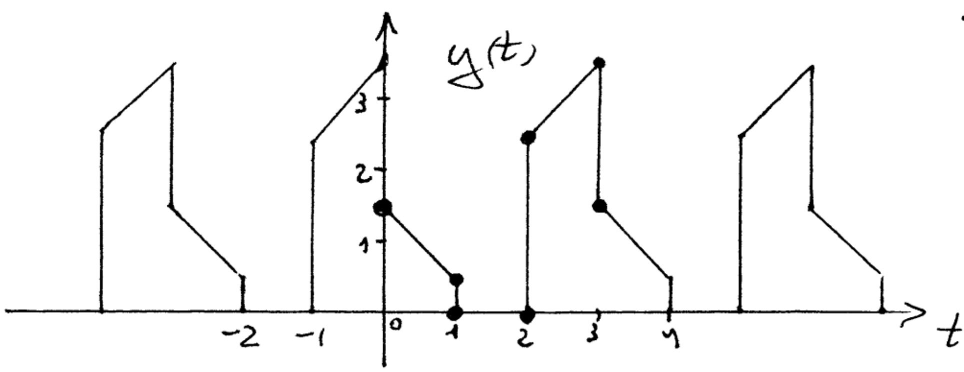

השרטוט הוא קטע של המחזור הבסיסי הראשון לפי חישוב נקודות עיקריות ולאחר שכפול של האות לשאר המחזורים. אם יש נקודות אי רציפות נסתכל קצת לפני ונקודת אחרי. סוף הפתרון.